

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

*XV Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті
доктора педагогічних наук Бориса Олексійовича Федоришина,
22 травня 2025 р.*

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7135>

ІГНАТОВИЧ

Олена Михайлівна

доктор психологічних наук,
старший науковий
співробітник, завідувач відділу
психології праці Інституту
педагогічної освіти і освіти
дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

ЗАЄЦЬ

Іван Віталійович

кандидат психологічних наук,
старший науковий
співробітник відділу психології
праці Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих імені
Івана Зязюна Національної
академії педагогічних
наук України,
м. Київ, Україна

ШЕВЕНКО

Алла Миколаївна

кандидат психологічних наук,
старший науковий
співробітник відділу психології
праці Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих імені
Івана Зязюна Національної
академії педагогічних
наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. Представлено інформацію про XV Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті доктора педагогічних наук Бориса Олексійовича Федоришина, «Професійна орієнтація: стан і перспективи розвитку», які були проведені 22 травня 2025 р. у межах співпраці з МОН України, НАПН України, НАМН України та були присвячені Всеукраїнському фестивалю науки та з нагоди 95-річчя з дня народження Бориса Федоришина. Співорганізаторами читань виступили: відділ виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кафедра психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі, кафедра психології освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПН України, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПН України, Державна установа «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва» НАМН України. У процесі проведення психолого-педагогічних читань було обговорено актуальні проблеми сучасної професійної орієнтації, ключові питання функціонування системи профорієнтації в Україні, надання профорієнтаційних послуг

населенню різних вікових категорій, популяризація впровадження роботи дистанційної школи підготовки радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти. До роботи читань долучилося більше 100 осіб, це наукові, науково-педагогічні працівники, практичні психологи, педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, студенти.

Ключові слова: професійна орієнтація; вибір професії; профорієнтаційні послуги; радник з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти.

22 травня 2025 р. відбулися *XV Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті доктора педагогічних наук Бориса Олексійовича Федоришина, «Професійна орієнтація: стан і перспективи розвитку»*, співорганізаторами яких виступили: заклади й установи Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України: відділ виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кафедра психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі, кафедра психології освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, Державна установа «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва» НАМН України (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2025).

Робота психолого-педагогічних читань відбувалася з урахуванням наступних напрямів:

- Федоришин Б.О. — фундатор української психолого-педагогічної школи професійної орієнтації.
- Науково-методичні та практичні основи сучасної профорієнтації: нові підходи.
- Психологічний супровід професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін.
- Актуалізація та розвиток особистісно-професійного ресурсу людини.
- Стратегії усвідомлення професійного покликання та способів самореалізації випускників ЗВО: виклики сьогодення та перспективи.
- Професійна діагностика та консультування в умовах світових змін.
- Професійна адаптація та дезадаптація суб'єкта діяльності в кризових умовах життєдіяльності (війна, окупація, вимушене переселення тощо).
- Психологічна безпека особистості та правові засоби захисту особистості від загроз у сфері професійної діяльності.

- Психологічна та психотерапевтична допомога різним категоріям населення в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, зокрема з питань особистісно-професійного розвитку.

Відкрила роботу психолого-педагогічних читань та звернулася з вітальним мотиваційним словом *Лариса Лук'янова*, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

У своїй промові *Лариса Борисівна* наголосила на актуальності проведення заходу, який спрямований на пошук відповідей щодо сучасних запитів до проведення профорієнтаційної роботи в Україні; важливості професійної орієнтації та переорієнтації дорослого населення в умовах воєнного стану в Україні та в умовах світових змін.

Привітальні слова прозвучали від співорганізаторів психолого-педагогічних читань: *Світлани Герасіної*, кандидата психологічних наук, доцента кафедри психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі; *Анни Любич*, кандидата юридичних наук, старшого дослідника, вченого секретаря НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України; *Наталії Панчук*, кандидата психологічних наук, доцента, завідувача кафедри психології освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Модерували захід *Алла Шевенко*, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, та *Іван Заєць*, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу

психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Ключові доповіді на психолого-педагогічних читаннях було представлено спікерами:

- **Іван Бех**, доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

У своєму виступі «Нова стратегія у професійній орієнтації» **Іван Дмитрович** окреслив значення рефлексивно-гуманістичного підходу в створенні інноваційної парадигми сходження здобувачів освіти до сталої ціннісної орієнтації щодо вибору майбутньої професії. Іван Дмитрович зауважив, що без рефлексії неможливий професійно-мотиваційний розвиток зростаючої особистості, запропонував функціональну систему рефлексивного оснащення процесу професійної пропедевтики здобувачів освіти.

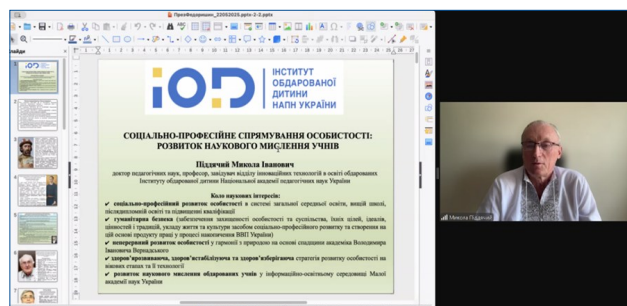
- **Алла Шевенко**, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, анонсувала про започаткування роботи дистанційної школи підготовки радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти. Традиційно відкриті заняття дистанційної школи будуть продовженням щорічної лінійки заходів, які організовуються після психолого-педагогічних читань (Шевенко, 2024a; 2024b).

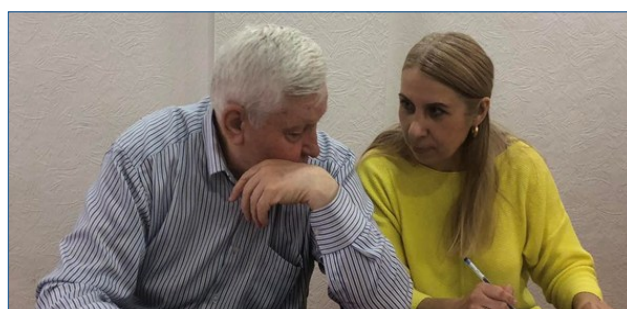
- **Валентин Рибалка**, доктор психологічних наук, професор, почесний академік НАПН України, головний науковий співробітник лабораторії

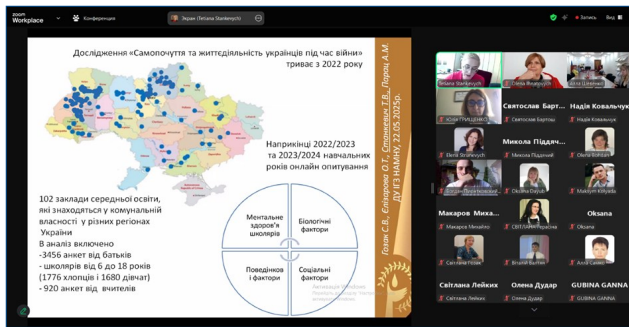
прикладної психології освіти Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДВРЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, виступив з доповіддю «Б.О. Федоришин — геніальний Суб'єкт, автор і творець, української психолого-педагогічної профорієнтаційної школи». Валентин Васильович підкреслив зазначення наукового доробку Бориса Федоришина — засновника української профорієнтації, а також наголосив на співпадінні визначних дат — дня народження Б.О. Федоришина, якому могло б виповнитися 95 років, та XV-х Всеукраїнських психолого-педагогічних читань на його пам'ять, що збирають у відкритому обговоренні науковців, освітян, практичних психологів, аспірантів, докторантів, студентів, зацікавлених та причетних до проблем професійної орієнтації.

- **Микола Піддячий**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України, виступив з доповіддю «Соціально-професійне спрямування особистості: розвиток наукового мислення учнів». Микола Іванович представив зв'язок поколінь вчених, які висвітлювали проблему вибору професії життя.

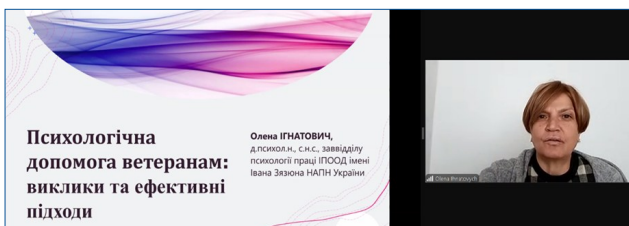
- **Зорина Охріменко**, кандидат педагогічних наук, завідувач відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, зробила наголос на виховній ролі профорієнтації в закладах освіти в умовах воєнного стану.

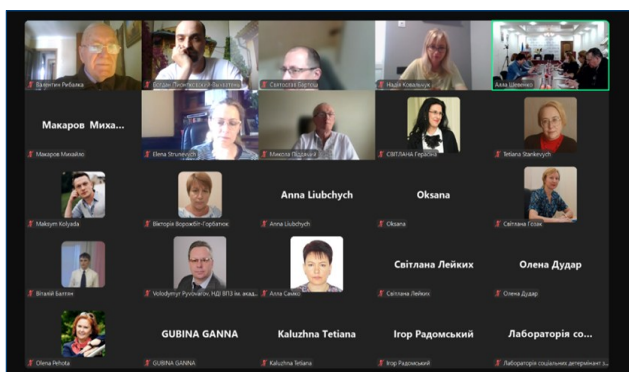

• **Тетяна Станкевич**, кандидат медичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник лабораторії соціальних детермінант здоров'я населення ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України», представила доповідь «Застосування психологічних інструментів в освітньому процесі: оцінка впливу на ментальне здоров'я вчителів».

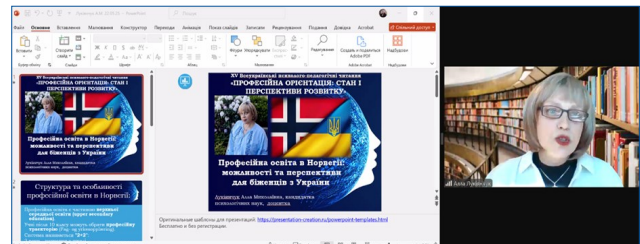
• **Олена Ігнатович**, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу психології праці ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, окреслила діяльність психолога-консультанта у доповіді «Психологічна допомога ветеранам: виклики та ефективні підходи» (Ігнатович, 2024).

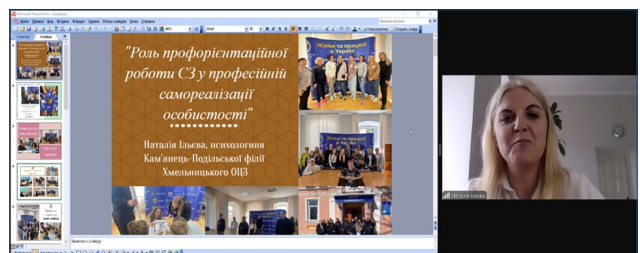
• **Михайло Макаров**, доктор філософії, науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, висвітлив стан та перспективи науково-дослідницьких інфраструктур в Україні.

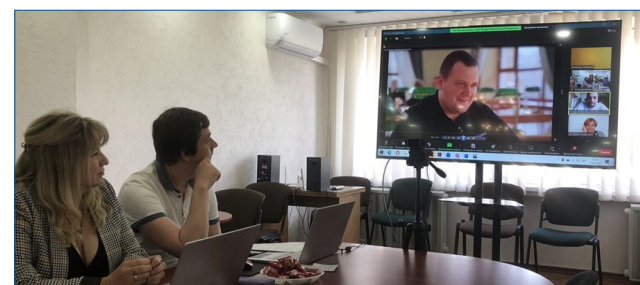
• **Алла Лукіянчук**, кандидат психологічних наук, доцент, представила порівняльний аналіз методів професійного саморозвитку психологів у країнах ЄС.

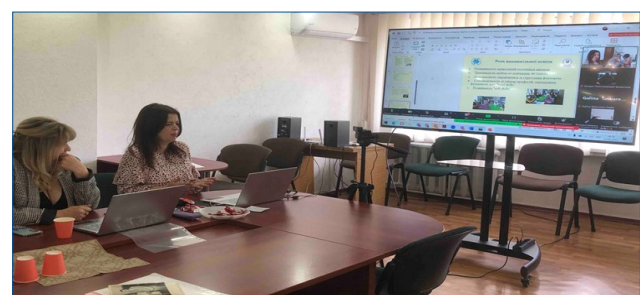
• **Наталія Ільєва**, психолог Кам'янець-Подільської філії Хмельницького ОЦЗ, подала у своєму виступі інформацію про спектр профорієнтаційних послуг для молоді та дорослого населення.

• **Богдан Пionтковський-Вихватень**, кандидат педагогічних наук, психолог Центру допрофесійної підготовки та обдарованої учнівської молоді Навчально-наукового інституту розвитку освіти Державного університету «Київський авіаційний інститут», представив доповідь «Розгляд профорієнтації з позиції інформаційного закону природи за Мелвіном Вopсоном».

• **Ольга Тарасенко**, практичний психолог Київського Палацу дітей та юнацтва, аспірантка Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, виступила з доповіддю «Особливості психологічного розвитку підлітка в системі позашкільної освіти».

За сприяння *Марини Головченко*, молодшого наукового співробітника відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, було підготовлено стенд з рукописами та публікаціями Бориса Федоришина, які зберігаються в архівному фонді бібліотеки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Рішенням читань є започаткування роботи дистанційної школи підготовки радників з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти (2025 р.).

Читання завершилися підбиттям підсумків та оформленням наступних пропозицій:

1. Організація та проведення низки авторських вебінарів та майстер-класів, спрямованих на висвітлення профорієнтаційної тематики.

2. Надання за запитом профконсультацій щодо професійної переорієнтації дорослого населення в умовах сучасних світових змін.

3. Започаткування роботи дистанційної школи підготовки радників з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти.

За результатами проведення читань буде підготовлено збірник наукових праць «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку». З попереднім випуском збірника можна ознайомитися за [покликанням](#).

Висловлюємо щирі вдячність співорганізаторам та учасникам психолого-педагогічних читань за змістовні доповіді, наукову дискусію, обговорення нагальних питань, за надані презентації, практичний профорієнтаційний інструментарій, щирі відгуки та зворотній зв'язок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Ігнатович, О.М. (2024). Актуальні питання та рекомендації щодо психологічного супроводу професійної діяльності вчителя в умовах війни. У Н.В. Павлик (Ред.), *Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів XIII Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених*

пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича (С. 42-46). Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. http://ipood.com.ua/data/NDR/nonNDR_publications/Fedoryshyn_zbirnyk_2024.pdf

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. (2025, 28 травня). *Професійна орієнтація: стан і перспективи розвитку — 2025*. <https://ipood.com.ua/novini/profesiyna-orntacya-stand-perspektivi-rozvitku---2025/>

Шевенко, А.М. (2024a). Від профорієнтаційних уроків Бориса Федоришина до радника з профорієнтації для здобувачів закладів загальної середньої освіти. У Н.В. Павлик (Ред.), *Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів XIII Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича* (С. 111-114). Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. http://ipood.com.ua/data/NDR/nonNDR_publications/Fedoryshyn_zbirnyk_2024.pdf

Шевенко, А.М. (2024b). Навчальна програма «Підготовка радника з профорієнтації для закладів загальної середньої освіти» для підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 24 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743898/>

CAREER GUIDANCE: STATUS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

XV All-Ukrainian Psychological and Pedagogical Readings dedicated to the memory of Doctor of Pedagogical Sciences, Fedoryshyn Borys Oleksiyovych, May 22, 2025

Olena Ihnatovych

DSc in Psychology, Senior Research Associate, Head of the Department Psychology of Work, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine Kyiv, Ukraine

Ivan Zaiets

PhD in Psychology, Research Associate, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Alla Shevenko

PhD in Psychology, Research Associate, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *This article presents information about the XV All-Ukrainian Psychological and Pedagogical Readings, dedicated to the memory of Doctor of Pedagogical Sciences, Borys Oleksiyovych Fedoryshyn. The readings, titled "Career Guidance: State and Prospects of Development," took place on May 22, 2025. They were held in cooperation with the Ministry of Education and Science, the National Academy of Legal Sciences, and the National Academy of Medical Sciences of Ukraine, coinciding with the All-Ukrainian Science Festival and the 95th anniversary of Borys Fedoryshyn's birth. Co-organizers of the readings were: the Department of Educational Design of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, the Department of Psychology of the University of Hryhoriy Skovoroda in Pereiaslav, the Department of Educational Psychology of Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ohienko, the Research Institute of Legal Support for Innovative Development of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, the Research Institute for the Study of Crime Problems named after Academician V. V. Stashys of the National Academy of Sciences of Ukraine, the State Institution «Marzeev Institute of Public Health» of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine. During the psychological and pedagogical readings, participants discussed pressing issues in modern career guidance, key questions concerning the functioning of the career guidance system in Ukraine, the provision of career guidance services to the population of various age groups, and the popularization of implementing a distance learning school for training career advisors for general secondary education institutions. Over 100 individuals participated in the readings, including research and academic staff, practical psychologists, pedagogical staff from general secondary education institutions, and students.*

Keywords: *career guidance; career choice; career guidance services; career advisor for general secondary education institutions.*

Дата публікації: 15 червня 2025 р.